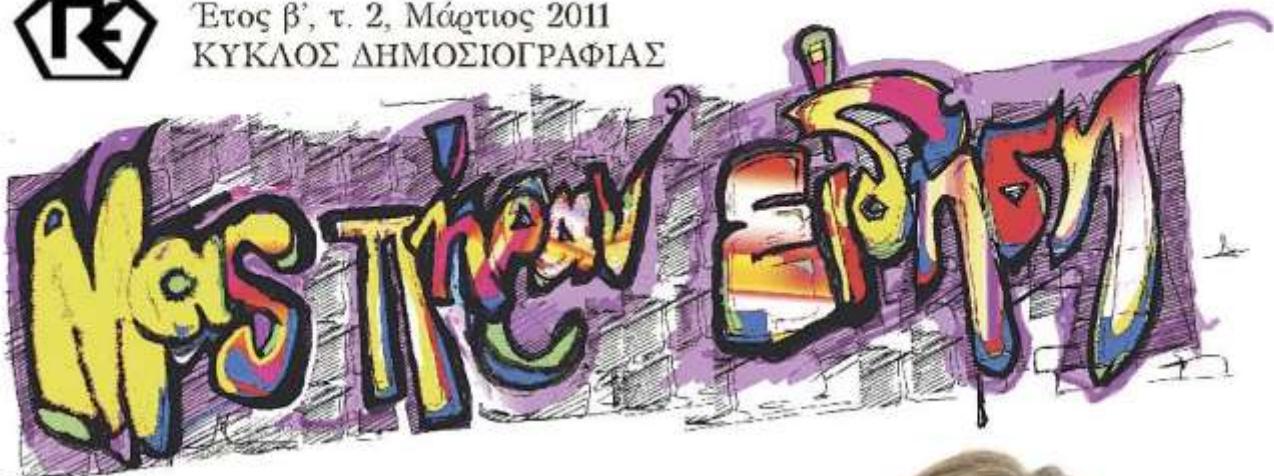

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟ “ΤΟ ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΝ” - ΓΥΜΝΑΣΙΟ
Έτος β', τ. 2, Μάρτιος 2011
ΚΥΚΛΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η ειρηνάρχον πιτσιρίκα που πουλάει γλυκά στο δρόμο της Δαμασκού και ταυτόχρονα γράφει τα μαθήματά της (!) δεν άφνε με τίποτα το φωτογράφο να την φωτογραφίσει. Τελικά, η φωτογραφία που βλέπετε τραβήχτηκε με φακό από 30 μέτρα απόσταση (και κέρδισε το πρώτο βραβείο από την Ένωση Αραβικών Πρακτορείων Ειδήσεων), στέλνοντας σε μας συγκινητικά μπνύματα...

Μακάρι να παραδειγματίζομασταν όλοι από τη θέλησή της για μάθηση!

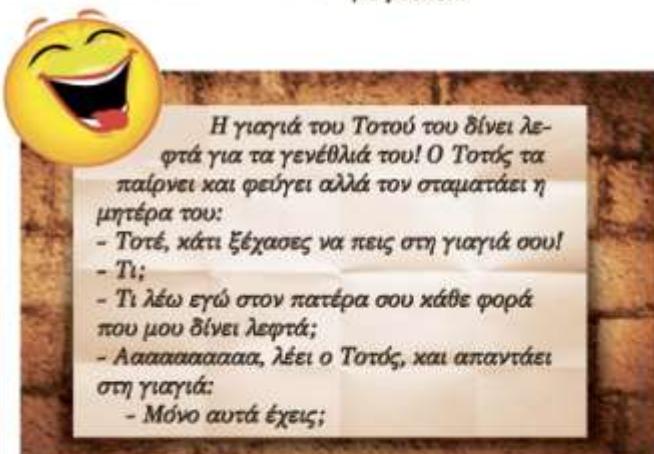

* Εάν βρείτε το πρόσωπο της παραμορφωμένης φωτογραφίας, απευθύνεστε στα μέλη της δημοσιογραφικής ομάδας και μετά από κληρωση που θα γίνει ο νικητής θα κερδίσει ένα δώρο-έκπληξη.

Γιατί είναι απίθανο να βρέχει δύο μέρες συνεχόμενα;

Όσο και να πεινάει ένας κάτοικος της Αρκτικής δεν θα φάει ποτέ του αβγό πιγκουΐνου. Γιατί;

Ο καθηυπητής Σοφός, ο οποίος είχε αρχίσει να γερνάει, γίνοταν όλο και πιο αφηρημένος. Κάποια μέρα ενώ πήγαινε να δώσει μία διάλεξη, πέρασε με κόκκινο και μπήκε αντίθετα σ' ένα μονόδρομο. Κάποιος αστυνομικός είδε όλη τη σκηνή, αλλά δεν έκανε τίποτα. Γιατί ο καθηυπητής δεν είχε καμία συνέπεια;

ΜΠΑΜΠΑ, ΕΧΣ ΓΡΑΨΕ ΗΛΙΤΙ ΠΟΙΝΗΜΑΤΑ... ΝΑ ΣΤΑ ΔΙΑΒΑΣΩ; ΒΕΒΑΙΩΣ!

ΑΝΟΥ ΛΟΓΟΠΟΝ ΠΑΤΕΡΑΣ ΑΣΤΡΟΣ ΚΑΙ ΠΑΧΥΖ ΤΗΣ ΗΛΙΑΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑΡΗ ΕΚΕΙ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΜΗΜΑΔ ΉΛΙ ΤΟ ΧΑΡΩ ΧΟΡΤΑΡΙ

GRAFFITI:

Τέχνη ή βανδαλισμός;

Της
Ελένης
Μαρμαρούλας
Βογιατζάκη

Σήμερα είναι να ασχολήθω με το graffiti... Όχι, δεν εννοώ ότι θα πάρω τους δρόμους και θα φάνω για τούχους να βάψω, απλά θα ήθελα να γράψω λίγο για την τέχνη αυτή. Το graffiti είναι το όνομα για τις εικόνες που αποτυπώθηκαν με οποιονδήποτε τρόπο (για παράδειγμα με σπρέι) σε μια

ιδιοκτοια. Ίως αποτελεί την πιο αρχαία μορφή τέχνης, αφού μπορούμε να θεωρήσουμε πρόδρομο του σημερινού μας graffiti τις γνωστές σε όλους μας τοιχογραφίες των Μινωικών ανακτόρων ή, αν πάμε ακόμα παλαιότερα, τις σπηλαιογραφίες των παλαιολιθικών ανθρώπων. Σε κάθε εποχή, πάντως, από τις ζωγραφίες των σπηλαίων, τα συνθήματα στην αρχαία Αθήνα, στην Πομπηία ή στο οινικό τείχος, έως τη σημερινή μορφή με το σπρέι στους τούχους του

Ηρακλείου, ξεμπρετούσε έναν στόχο και αυτός δεν είναι άλλος από το να κάνει γνωστή τη σκέψη του δημιουργού του.

Από την αρχή τα graffiti προκάλεσαν εξαγριωμένες αντιδράσεις, έτσι φτάσαμε στους σύγχρονους χρόνους, που στις περισσότερες χώρες θεωρείται

βανδαλισμός, ο οποίος πυμωρείται από το νόμο. Ωστόσο, μερικές φορές το graffiti υιοθετείται για να μεταφέρει κοινωνικά και πολιτικά μηνύματα, ενώ πολλοί είναι εκείνοι που πιστεύουν πως πρόκειται για μια μορφή τέχνης αντάξια των εκθέσεων σε χώρους πολιτισμού.

Robert Banks

Μετά από έρευνα που κάναμε, ανακαλύψαμε τον πιο γνωστό καλλιτέχνη του graffiti, που είναι ο Βρετανός Banksy. Το πραγματικό του όνομα είναι Robert Banks και τα έργα του είναι συνήθως σατιρικά, σχολιάζοντας ζητήματα πολιτικής και κουλτούρας. Η έδρα του είναι το Λονδίνο, αλλά η τέχνη του συναντάται, επίσης, σε πόλεις εκτός της Βρετανίας.

Η εντυπωσιακή βροχή των Περσείδων

Της
Αιμηλίας
Γιασσάκη

Kάτι που με εντυπωσίασε το καλοκαίρι που μας πέρασε πάνω πάνω στην θεαματική βροχή από τις Περσείδες (πεφταστέρια) στον ουρανό και γι' αυτό το λόγο αποφάσισα να ασχοληθώ με αυτό το θέμα. Αυτό το φαινόμενο πάνω ορατό στην Γη και στην Ελλάδα, κυρίως σε βορειοανατολική κατεύθυνση. Όσο πιο καθαρός είναι ο ουρανός, τόσο πιο εντυπωσιακό

είναι το θέμα και αυτή τη φορά πάνω πραγματικά εκπληκτικό. Οι Περσείδες ονομάστηκαν έτσι επειδή φαίνεται να προέρχονται από τον αστερισμό του Περσέα.

Τι είναι, όμως, αυτές οι φωτεινές λάμψεις στον ουρανό;

Τα μετέωρα (πεφταστέρια) είναι μικροί διασπορικοί βράχοι, που εισέρχονται στη γήινη ατμόσφαιρα και φαίνονται να καίγονται αργά. Καθώς πλησιάζουν προς το έδαφος με ταχύτητα γύρω στα 60 χλμ. το δευτερόλεπτο και διαλύονται, αφήνουν φωτεινά ίχνη. Τα μετέωρα που σπάνια φτάνουν στη Γη, καθώς καίγονται κατά την πτώση τους τελείως μπορούν να εμφανιστούν οπουδήποτε στο νυχτερινό ουρανό, ιδίως στα πιο σκοτεινά τμήματά του, όταν δεν υπάρχει φεγγάρι στον ουρανό.

Ο μύθος του Περσέα και της Μέδουσα

Άνεφερα πιο πάνω ότι οι Περσείδες πήραν το όνομά τους από τον Περσέα. Ποιος πάνω, όμως, ο Περσέας και γιατί το αστέρια πήραν από αυτόν την ονομασία τους;

Ο Περσέας πάνω γιος του Δία και της Δανάς. Ο Πολυδεύκης ήθελε για γυναίκα του τη Δανά, αλλά πάνω εμπόδιο ο γιος της, Περσέας. Έτοι, λοιπόν, του ανέθεσε έναν άθλο, να κόψει και να φέρει το κεφάλι της Μέδουσας (η Μέδουσα πάνω θυντή γοργόνα), ελπίζοντας ότι ο Περσέας θα κοιτάξει τη Μέδουσα καθώς γίνεται πέτρα, διότι κατά τη Μυθολογία όποιος κοιτάζει στα μάτια τη Μέδουσα θα γίνεται πέτρα. Στη διαδρομή για να βρει τη Μέδουσα συνάντησε τη θεά Αθηνά ή τον Ερμή, οι οποίοι τον βοήθησαν δίνοντάς του:

* Την περικεφαλαία του Άδη, ώστε αράτος να πλησιάσει το στόχο του.

* Το μαγικό σάκο στον οποίο θα βάλει το τρομερό κέφαλο.

* Τα φτερωτά σανδάλια, επειδή η Μέδουσα έμενε σε βράχο στη μέση της θάλασσας.

* Την αστραφτερή ασπίδα, απ' όπου θα έβλεπε το κεφάλι της Μέδουσας. Γιατί όποιος έβλεπε τη Μέδουσα κατάματα πέτρων. Και τέλος...

* Το κοφτερό σπαθί ή δρεπάνι, με το οποίο θα έκοβε το σκληρό λαιμό της Μέδουσας.

Το μόνο που έμενε πλέον πάνω να μάθει τον τόπο διαμονής της Μέδουσας. Π' άλλη μα φορά τη Αθηνά τον βοήθησε, υποδεικνύοντας το δρόμο για τις Γραίες. Οι Γραίες πάνω συγγενεῖς των Γοργόνων, άλες μοι-

ράζονταν ένα μάτι και πάνω σι μόνες που γνώριζαν τον τόπο διαμονής της Μέδουσας.

Ο Περσέας τις πλησιάσεις αστράτος και εκμεταλλευμένος τη σπιγμή της ανταλλαγής ἀρπάζει το μάτι τους. Οι Γραίες, γνωρίζοντας σχετικό χρημά για τη Μέδουσα, με δυακολία και υπό την απειλή ότι θα κάσουν το μάτι τους, μαρτύρησαν στον ήρωα τον τόπο παραμονής της Μέδουσας. Όταν ο ήρωας πλησιάσει τη Μέδουσα, αστράτος και κοιπώντας το καθρέφτιο της ασπίδας που κρατούσε τη Αθηνά, ἔκωψε το κεφάλι της και το έβαλε στο ακίδιο. Στο δρόμο της επιστροφής του για τη Σέριφο, πέρασε από την Αιθιοπία. Εκεί είδε μια γυναίκα αλυσοδεμένη σε ένα βράχο. Δεν πάντα από την Ανδρομέδα, κόρη του Κηφέα,

βασιλιά των Κηφήνων, και της Κασσιόπης. Ο Περσέας, ερωτευμένος με την κόρη του Κηφέα, αποφασίζει να πάρει μαζί του την Ανδρομέδα. Έτσι, γυρίζοντας νικητή στη Σέριφο, βρήκε τη μπτέρα του στο ναό της Αθηνάς και τον Πολυδεύκη να θέλει με τη βία να κάνει τη Δανά γυναίκα του, μα εκείνη του αντιστάθηκε. Ο Πολυδεύκης προκάλεσε τον ήρωα να του δείξει το κεφάλι. Ο ήρωας προειδοποίησε τους δίκιους του να μην κοιτάζουν και βγάζει από το σάκο το κεφάλι της Μέδουσας. Όσοι το κοιτάζαν, ανάμεσά τους και ο Πολυδεύκης, πέτρωσαν μανομιάς.

Όταν πέθανε ο Περσέας, οι θεοί δεν τον έστειλαν στον Άδη, αλλά στα όστρα και έτοι δημιουργήθηκε ο αστερισμός του Περσέα.

Σκέψεις για το Ηράκλειο

Όμορφη ή κουασιμόδεια πόλη;

Τις
Αμιλίας Γιασσάκη,
Μαρίνας Παπουτσάκη

Περπατώντας στο κέντρο του Ηράκλειου ένα πλιόλουστο Σάββατο παραπρήσαμε ξαφνικά πως το Ηράκλειο είναι μια πόλη ζωντανή, που αυνεχώς μεταμορφώνεται, αλλά, όπως κάθε άλλη πόλη, έχει τα υπέρ και τα κατά της. Ζώντας, ωστόσο, στους γρήγορους ρυθμούς της καθημερινότητας, ξεχνάμε τις ομορφιές της πόλης μας, αλλά και τις ασχίμιες που πρέπει να διορθώσουμε δόλι μαζί.

Για παράδειγμα, η πόλη μας έχει πολλά ιστορικά μνημεία, στα οποία μπορούμε να ξεναγηθούμε, όπως η Κνωσός, τα ενετικά τείχη και άλλα μνημεία της Ενετικής περιόδου, ενώ δεν πρέπει να παραλείπουμε τα

αρχαντικά μας μουσεία, το Ιστορικό, το Αρχαιολογικό, αλλά και το καινούργιο μουσείο «Νίκος Καζαντζάκης». Επίσης, υπάρχει και η Βασιλική του Αγίου Μάρκου, όπου σκεδόν πάντα φιλέξενείται κάποια ενδιαφέρουσα έκθεση.

Κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί ότι στο Ηράκλειο τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει πολλά νέα έργα, όπως καινούριοι πεζόδρομοι και πάρκα, ενώ είναι φανερή η μεγάλη ανάπτυξη ή τη «μεταμόρφωση» -θα λέγαμε- της παραλιακής λεωφόρου.

Παράλληλα, υπάρχουν και αρκετά μέρη διασκέδασης για μας τους νέους. Συγκεκριμένα, μπορείς να πος σινεμά στο εμπορικό κέντρο της πόλης, συνδυάζοντας μια βόλτα, ή να κάνεις ποδήλατο στην παραλιακή. Ακόμα, μπορείς να περιπηγθείς στα τείχη, να περπατήσεις στον

Κούλε ή να παίξεις στην πλατεία Ελευθερίας, με ή χωρίς σκέπτημπορτ... Τελικά το Ηράκλειο προσφέρει αρκετές επιλογές.

Τελικά το Ηράκλειο μπορεί να είναι μια αρκετά όμορφη πόλη, που σου θυμίζει πόσο όμορφα έχεις περάσει με τους φίλους σου, όμως χρειάζεται ακόμα αρκετή δουλειά και να μην αφήνουμε το περιβάλλον που ζούμε στην τύχη του

γές, ενώ δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι συχνά-πυκνά την επισκέπτονται πολλοί καλλιτέχνες.

Είναι, όμως, όλα αυτά αρκετά για τους χιλιάδες κατοίκους της πόλης:

Το Ηράκλειο είναι μια μεγάλη πόλη,

που δεν θα μπορούσε να μην έχει και ορυπτικά. Αρχικά είναι μια βρόμικη πόλη, διότι έχει πολλά σκουπίδια. Είναι μια τοιμεντεία πόλη με πολλά καταθλιπτικά στενοσάκα στο κέντρο, όπου ζουν στριψωμαγένα αναρίθμητες οικογένειες, για να μην θυμηθούμε τα χιλιάδες αυτοκίνητα που δεν χωράνε πια στους δρόμους και γίνεται κανονική μάχη για μια θέση πάρκινγκ. Τα παιδιά δεν μπορούν να κυκλοφορήσουν στους δρόμους με ασφάλεια, διότι επικίνδυνοι οδηγοί παραμονεύουν να πατήσουν με τα αυτοκίνητά τους όποιον προσπαθήσει να περάσει απέναντι το δρόμο. Επίσης, δεν υπάρχει πολύ πράσινο, καθώς τα πάρκα στην πόλη δεν αρκαύν. Τέλος, θα έπρεπε να υπάρχουν πιο πολλά μέρη για τους εφήβους και περισσότεροι χώροι για τη δημιουργική έκφρασή τους.

«Τα σημερινά παιδιά χάσανε τα παλαιότερα παιδιά στη

Συνέντευξη στις
Άιμηλια Γιασσάκη,
Εμμανουέλα Βογιατζάκη

Κύριες Κοπιδάκη, είστε ένας άνδρας και επιτυχημένος εκπαιδευτικός και μάλιστα, από τη γενωρίζουμε, έχετε κάνει μάθημα και στους περισσότερους καθηγητές του σχολείου μας, γι' αυτό το λόγο επιλέξαμε εσάς για να μας απαντήσετε σε κάποια ερωτήματα σχετικά με τους σημερινούς νέους.

Ποια πιστεύετε ότι είναι τα γενικά χαρακτηριστικά του σημερινού μαθητή, συγκρινόμενος με το μαθητή των παλαιότερων χρόνων, με βάση και τα περιστατικά που έχετε βιώσει ως καθηγητής;

...Όταν πηγαίναμε εκδρομή παλαιότερα, μέχρι και τη δεκαετία του '80, γινόταν ο χαμός στο αυτοκίνητο από τα τραγούδια, τα ανέκδοτα και τα αστεία. Επί χούντας χαλούσαν τον κόσμο τη τραγούδια του Θεοδωράκη, που ήταν επαναστατικά. Μετά το '90 αρχίσανε τα παιδιά να έχουν τα walkman στα αφτιά τους και τα ακουστικά. Σιγά-σιγά σταμάτησε το τραγούδι, σταμάτησε το παιχνίδι στη γειτονιά, σταμάτησε η σχέση των παιδιών με τη φύση και το χωριό: πιο πολύ τραβήγλωνε στα παραθαλάσσια οι άνθρωποι γενικά. Έται, σταμάτησε η φυσική ζωή και τα παιδιά εγκλωβίστηκαν. Χάσανε αυτή την ελευθερία, που είχαμε εμείς στη γειτονιά, στην Εδοχή. Έγιναν περισσότερα παιδιά του διαμερίσματος. Αρκεστηκαν στα μαθήματα, στα οργανωμένα πάρτι, στα κινητά. Δεν θέλω να κατηγορήσω τίποτα

με όλα αυτά... Σας περιγράφω μόνο!

Εσείς, λοιπόν, τώρα, στην εποχή σας, σε σχέση με τα παιδιά του παρελθόντος, για να καταλήξω κάπου, είστε παιδιά των πλεκτρονικών παιχνιδιών, της τηλεόρασης, του υπολογιστή, του faceboook, του κινητού τηλεφώνου... Δεν είστε παιδιά της γειτονιάς και της αλάνας. Χάσατε αυτή την ελευθερία, χωρίς να φτάσετε, χωρίς να το έχετε καταλάβει. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν είστε καλοί. Είστε, όμως, τελείως σε άλλη εποχή. Εκείνη η τάλη, η ελευθερία να βρίσκονται τα παιδιά μόνα τους, να λείπουν από το απίτι πολλές ώρες σε ελεύθερα παιχνίδια λείπει απήμερα. Πηγαίνετε μόνο σε οργανωμένα πάρτι, αποσχολείστε με πλεκτρονικά, βλέπετε τηλεόραση... είστε εγκλωβισμένοι στον τεχνικό πολίτισμό. Σας λείπει η ελευθερία της φύσης και της σχέσης που υπήρχε παλαιότερα. Βέβαια, έχουν διευρυνθεί τα ενδιαφέροντά σας και οι γνώσεις σας.

Αν διδάσκατε σήμερα θρησκευτικά, τι θα μεταδίδατε στα παιδιά;

«Θα προσποθούσα να τα πλησίαζα περισσότερο και με κέντρο τον άνθρωπο, το ανθρώπινο πρόσωπο, την ελευθερία του ανθρώπου, την άλλη διάσταση της ζωής, να τους τόνιζα με περισσότερη πεποίθηση το ότι δεν είμαστε μόνο σώμα, είμαστε και κάτι άλλο διαφορετικό από τα ζώα, είμαστε αυτό το κάτι άλλο που μας ξεχωρίζει. Θα θέλα να βοηθήσω τα παιδιά να καταλάβουν τη διάσταση του ανθρώπινου προσώπου και πώς μπορούμε να την αντικρίσουμε μόνο στο μυστήριο της Εκκλησίας, στο «εγκαλώ εκκλησία», που σημαίνει ότι πηγαίνω μαζί με άλλους, ψάχνω

την αλήθεια του εαυτού μου και τη βρίσκω στην αλήθεια της σχέσης μου με τους άλλους ανθρώπους. Και η αλήθεια της βαθύτερης σχέσης με τους άλλους ανθρώπους είναι να ανακαλύψω πού είναι η αληθινή της ρίζα. Και η ρίζα είναι στην Τριαδικότητα του Θεού. Αυτό σημαίνει ότι έχουμε έναν θεό που δεν δέκεται να είναι Άτομο, είναι Κοινωνία, είναι Σχέση, γι' αυτό είναι Τριαδικός... Είναι σχέση προσώπων.

Αυτή τη σχέση προσώπων θα τη βρούμε μέσα στο μυστήριο της Λειτουργίας. Το κεντρικό μου, λοιπόν, θέμα, η κεντρική μου δουλειά, θα ήταν να ερμηνεύω σε όλα τα παιδιά, ανάλογα με την πλειά τους, τι είναι το μυστήριο της Εκκλησίας και πώς απρίζεται η οξύτητα του ανθρώπου μέσα από τα μυστήρια της Εκκλησίας, μέσα από τη θεία Λειτουργία και πώς οι Πατέρες της Εκκλησίας έκαναν αυτά που ακούμε στην Εκκλησία, που δεν τα καταλαβαίνουμε, γιατί η γλώσσα είναι δύσκολη, είναι όμως απουδαία και καλώς που την κρατάμε ακόμη τόσα χρόνια, 2.000 χρόνια τώρα. Θα προσπαθούσα να τους βοηθήσω να καταλάβουν τι συντελείται στην Εκκλησία. Αυτό θα ήταν το κυριό-

την ελευθερία που είχαν γειτονιά και στη φύση»

για ζωή. Τον έρωτα. Αυτά τα μηνύματα της Εκκλησίας θα βοηθούσα τα παιδιά να καταλάβουν πως έχουν λόγο να μουσιν στη ζωή μας, στην καθημερινή μας ζωή και στην εποχή μας».

Γιατί να σπουδάσει ένας σύγχρονος μαθητής, αφού είναι βέβαιο ότι θα οδηγηθεί στην ανεργία;

«Θα πάω στους αρχαίους πράγμους, που η Παιδεία και η Σπουδή ήταν για τους ελευθερους ανθρώπους, δεν ήταν για τους δούλους. Όσο και να είναι καλή μια δουλειά και να την αγαπάμε, η κάθε δουλειά είναι και μια μορφή δουλείας, δηλαδή είσαι ανελεύθερος, σε όλες τις δουλειές έχεις συγκεκριμένο ωράριο. Η ελευθερία του ανθρώπου είναι στη γηώση. Στη αυτειδπτοισή του μυστηρίου του κόσμου που ζει. Να καταλάβει τον κόσμο που ζει. Να αυτειδπτοισεί τι είναι μόρφωση, τι είναι κόδιμος, τι είναι άνθρωπος, τι είναι ζώο, τι είναι φύση, πώς είναι ο θεός. Το τι είναι ο θεός δεν μπορούμε να το βρούμε, αλλά υπάρχει μια υποψία για το υπερφυσικό. Αυτά δύο, εδώ που το λέμε, δεν βγαίνουν χωρίς μόρφωση. Η μόρφωση, λοιπόν, για μένα είναι ανεξάρτητη από τη δουλειά. Έγώ έχω την άποψη ότι θα μπορέσεις να σπουδάσεις σπιδόποτε και μετά να πας να γίνεις εργάτης, όμα δεν έχεις άλλη δουλειά. Και να σας πω, το σκεπτόμουνα αυτό φέτος που γινόταν εδώ το κτήριο του λυκείου και που το πάλεψα και ήμουνα άλλο το καλακαίρι εδώ, για να ξέρω τι γίνεται. Υπήρχε, λοιπόν, μέρα που δουλευαν επάνω 60 εργάτες, συνεργεία, συνεργείο πλεκτρ-

λόγων, συνεργείο μαρσαγκών, συνεργείο γυψάδων, συνεργείο μαρμαράδων κ.λπ. Έβλεπα ότι αυτοί δουλευαν άλλοι. Από την άλλη μεριά, επειδή ήμουν εδώ, μου έρχονταν απήσεις εκπαιδευτικών, νηπιαγωγών, δασκάλων, καθηγητών, ειδικότητες με μεταπτυχιακό, δηλαδή φέτος είχα περί τις 600 απήσεις νέων, που θέλαν δουλειά εκπαιδευτικών. Ωστόσο, σταν ανέβαινα επάνω, έβλεπα ότι από

τους 60 που δουλεύανε οι 40 ή οι 35 ήταν ζένοι, Ρώσοι, Βούλγαροι, Αλβανοί, και σκεπτόμουν ότι οι δικοί μας νέοι δεν έχουν δουλειά. Και έλεγα γιατί να μη δουλεύουνε και σε μια οικοδομή, αφού δεν έχουν δουλειά. Εμένα, λοιπόν, δεν θα με πείραζε και να τελείωνε κάποιος το πανεπιστήμιο, αφού μπορούν οι γονείς του να τον βοηθήσουν, και μετά να κάνει οποιαδήποτε δουλειά και όχι να έρχονται οι ζένοι να στελ-

χώνουν τις δουλειές μας. Δεν θα με σόκαρε, δηλαδή, να δώ έναν που έχει τελειώσει το πανεπιστήμιο και μέχρι να βρει δουλειά με το πτυχίο του να δούλευε σε μια οικοδομή, για παράδειγμα, ή κάπου αλλού. Έτσι, έρχομαι για να καταλήξω σε αυτό που μου ζητάτε, ότι θεωρώ πως τις σπουδές θα πρέπει να τις βλέπουμε πέρα από τη δουλειά θα κάνουμε. Να πάρουμε ένα πτυχίο, να μπορούμε να είμαστε ικανοί να αντιληφθούμε και να πάρουμε τα μηνύματα του σπηρινού κόσμου, που είναι ένας κόδιμος που θέλει μόρφωση, αλλιώς είσαι τριτοκοσμικός. Από εκεί και πέρα, ότι δουλειά κάνουμε να έχουμε μια ελευθερία. Γ' αυτό θα πρέπει να μορφωθείτε και μιλάω για ευρύτερη παιδεία, όχι τεχνικά να μάθουμε αυτό που κάνουμε.

Κλείνοντας, θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε πολύ και να σας ζητήσουμε να πείτε μια ευχή για τα παιδιά του σχολείου μας.

Και για τα παιδιά του σχολείου μας και για τα παιδιά όλου του κόσμου! Προγραμματικά εύχομαι να μην σας επηρεάσει αυτό που οκούτε σήμερα «Κρίση». Η κρίση π οικονομική υπήρχε και πολαιότερα και ήταν σοβαρότερη στην Ελλάδα. Πολύ λίγα πράγματα είχαμε όλοι μας στην εποχή μου. Μην σας επηρεάσει, λοιπόν, αυτή η οικονομική κρίση, αλλά εύχομαι να σας γεννηθούν ελπίδες από μέσα σας και ως πρόσωπα να μπορείτε εσείς να δημιουργήσετε έναν καινούριο κόσμο, ανανεωμένα.

Τι συμβουλές έχετε να δώσετε στους νέους καθηγητές;

«Να μην είναι διεκπεραιωτικοί υπάλληλοι. Δηλαδή να δουλεύουν όχι γιατί παίρνουν ένα μισθό, που σύτος ή άλλως είναι λίγος, αλλά να δουλεύουν γιατί αγαπούν το παιδί. Αγαπούν μέσα από αυτό το μυαστήριο που σας είπα, της ακέσος με τον Θεό. Αγαπούν το παιδί και προσπαθούν με ανιδιοτέλεια να το βοηθήσουν να γίνει ωριμός άνθρωπος. Είναι πάρα πολύ μεγάλο το έργο που επιπλέεται από τον παιδικό σταθμό μέχρι και το λύκειο. Με διαφορετικό τρόπο σε κάθε βαθμίδα θα επαναλαμβάνουμε την αξία του ανθρώπου που προσώπου. Ένας εκπαιδευτικός θα πρέπει να βοηθήσει ο ίδιος να αντιληφθείτε την αγάπη του και αν δεν έχει αγάπη, να μην είναι εκπαιδευτικός! Αν δεν αγαπά τα παιδιά, να μην είναι εκπαιδευτικός! Άλλα -προσέχετε- όχι μια αγάπη γλυκερή, που θα διευκολύνει το παιδί να ξεφύγει από τη δουλειά του και από τις υποχρεώσεις του και από το χρέος του, γιατί το παιδί ναι μεν χρεζεται αγάπη αλλά χρειάζεται και παιδεία. Και η παιδεία είναι από το ρήμα «παιδεύω». Χρειάζεται βασανισμός... βασανισμός, γιατί πρέπει να μάθει να δουλεύει, να βγάζει το ψωμί του και το παιδί έρχεται για μεροκάρμα στο σχολείο. Ένας εκπαιδευτικός, λοιπόν, ναι μεν ξεκινάει με την αγάπη του για το παιδί, αλλά θα πρέπει να το βοηθήσει να καταλάβει ότι έχει και ευθύνες, όχι μόνο

δικαιωμάτα. Ένα αυτό και δεύτερον, επειδή όλοι ερμίες οι γονείς είμαστε πολλές φορές αποκλειστικοί και νομίζουμε ότι το παιδί μας είναι το καλύτερο, ένας εκπαιδευτικός πρέπει να βοηθά και τους γονείς να μπαίνουν μέσα στην πραγματικότητα, χωρίς να τους απογοτεύεται. Να βοηθήσει να δουν οι γονείς τα όρια του παιδιού τους. Έχει, λοιπόν, πολλή δουλειά ο καθηγητής, ο δάσκαλος, ο νηπιαγωγός. Έχει πολλή δουλειά πρώτα με τον εαυτό του, να γίνει όχις της αγάπης που είναι υποχρεωμένος να μεταφέρει, δεύτερον, το κεντρικό, πώς αυτή η αγάπη του θα γίνει πράξη δημιουργική για τα παιδιά και, τρίτον, πώς θα είναι γνήσια κοντά στους γονείς. Όλα αυτά πάλι με ανιδιοτέλεια και όχι μόνο για το μισθό».

Σαντορίνη, ένα μαγευτικό νησί

Της
Μαρίνας
Παπουτσάκη

HΕλλάδα φημίζεται για τα νησιά της, που απλωμένα στο απέραντο γαλάζιο της τα έχουμε αυντύσει με διακοπές κοντά στη θάλασσα, τον καλοκαιρινό ήλιο και το εκτυφλωτικό λευκό. Ένα νησί που ξεχωρίζει για την ιδιαίτερη ομορφιά και ιστορία του είναι η Σαντορίνη. Τα Φηρά, η πρωτεύουσα της Σαντορίνης, είναι χτισμένα πάνω στην Καλνέρα. Στο νότιο κομμάτι των Κυκλαδών βρίσκεται ένα νησί που κάθε επισκέπτης της Ελλάδας πρέπει να επισκεφθεί. Είναι ένα νησί του οποίου τα τοπία και οι εικόνες έχουν αποτυπωθεί σε φωτογραφίες, κάρτες και οδηγούς διακοπών και ο καθένας πλέον το αναγνωρίζει. Η Σαντορίνη φημίζεται για τις ξεχωριστές παραλίες της, που συνήθως δεν έχουν άμμο, αλλά μαύρα βρωταλάκια, ως αποτέλεσμα των πιστοποιητικών έκρηξεων. Η πιο διάσημη παραλία είναι η Κόκκινη Παραλία, κοντά στο Ακρωτήρι, με την ιδιαίτερη άμμο της. Οι πιο πολλές ακτές έχουν βαθιά, κρυστάλλινα νερά, εξαιπής του βάθους. Τα νερά αυτά είναι πεντακάθαρα και θα σας ενθουσιάσουν.

Το πραίστειο και το πλιοβασιλέμα

Το μεγαλύτερο αξιοθέατο της Σαντορίνης είναι το πιστοποιητικό της και το μαγευτικό πλιοβασιλέμα που είναι από τα πιο μαγευτικά στον κόσμο. Μάλιστα, πολλοί άνθρωποι έρχονται από τα πέρατα του κόσμου γι' αυτό και μόνο! Μια μαγική παλέτα με όλα τα

χρώματα της Ιτιδας, καθώς ο ήλιος βυθίζεται στο γαλανό Αιγαίο. Πολλοί θεωρούν την Οία ιδανική για να απολαύσετε το πλιοβασιλέμα, αλλά και τα Φηρά, το Φηροστεφάνι και το Ημεροβίγλι είναι και αυτά ιδανικές τοποθεσίες για να απολαύσετε μαγικές στιγμές. Από τη μια στην άλλη όψη των πιστοποιητικών πετρωμάτων και από την άλλη στα κυκλαδίτικα γοντεία των οικισμών δημιουργούν ένα μοναδικό σκηνικό, που συναρπάζει

κάθε επισκέπτη.

Το τοπίο και γενικότερα οι εικόνες από όλα τα σημεία του νησιού είναι πραγματικά υπέροχα και όλα συντελούν στη μαγευτική ομορφιά της Σαντορίνης. Οφείλεται στην πιστοποιητική μορφολογία του νησιού, καθώς κιλιδεῖς χρόνια πριν έγινε η μεγάλη έκρηξη του πιστοποιητικού Θήρας, που άλλαξε τελείως την εικόνα όχι μόνο του νησιού αλλά και της γενικότερης περιοχής. Ένα μεγάλο τμήμα του

καταποντιστικες στη βάθη του Αιγαίου. Έται, ο Στραγγυλή απέκτησε σχήμα μισοφέγγαρου, ενώ από τη εκρήξη δημιουργήθηκαν άλλα δύο μικρότερα νησάκια, η Θηρασά και το Ασπρονήσι. Το μεγάλο κύμα που ακολούθησε την έκρηξη του πιστοποιητικού Μινωικού πολιτισμού, θεωρείται ότι στη θέση της Σαντορίνης υπήρχε η μυθική Ατλαντίδα και ότι η οπιμερινή Σαντορίνη είναι κόποιο από τα βουνά της.

Είναι η Σαντορίνη κομμάτι της μυθικής Ατλαντίδας;

Το μυστήριο της Ατλαντίδας αποτελεί τον πιο πολυσύζητημένο ίως μύθο. Κανείς, ωστόσο, δεν μπορεί να αποδειξεί ότι υπήρξε και πού ακριβώς βρισκόταν. Παρόλα αυτά, οριαμένα επιστημονες υποστηρίζουν ότι η καταστροφή του Μινωικού πολιτισμού και της αρχαίας Θήρας ταυτίζεται με τη χαμένη Ατλαντίδα. Οι πρώτες γραπτές αναφορές για την Ατλαντίδα γίνονται από τον Αθηναϊό φιλόσοφο Πλάτωνα, ο οποίος μας αφηγείται ότι οι Ατλαντες ήταν ένα λαός με υπερφυσικές ικανότητες και θεϊκή κατατάξη, που ζούσαν ειρηνικά σε αυτό το εύφορο νησί. Η αρχαία Θήρα ήταν ένας τελείος επίγειος παράδεισος, που καταστράφηκε περίπου το 1.500 π.Χ. Η περιγραφή της ταιριάζει απόλυτα με τα λεγόμενα του Πλάτωνα για τη μυθική χώρα των Ατλαντών, που καταστράφηκε ολοσχερώς, χωρίς να αφήσει κανένα στοκείο για την υπαρξή της.

Η Ατλαντίδα είχε σχήμα κυκλικό σαν δαχτυλίδι, με βάθεια και ένα μικρό νησάκι στη μέση (έτσι ακριβώς όπως ήταν η αρχαία Θήρα λίγο πριν από τη μεγάλη έκρηξη). «Όταν οι θεοί μοιράστηκαν τη γη, ο Ποσειδώνας έλαβε την Ατλαντίδα και την παρέδωσε στους γιους του, τους πριμέσους, για να την καλλιεργήσουν. Ενας από αυτούς παντρεύτηκε την Λευκίππη και έκαναν την Κλεού, που την ερωτεύτηκε ο Ποσειδώνας και θέλησε να την κάνει για πάντα δικιά του. Τότε διόλεξε ένα μέρος και το προστάτεψε με κυκλικές ζώνες γης και θά-

Μας πάραν

ΕΙΔΗΣΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟ
·ΤΟ ΠΑΓΚΡΙΤΙΟΝ·ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Μάρτιος 2011 9

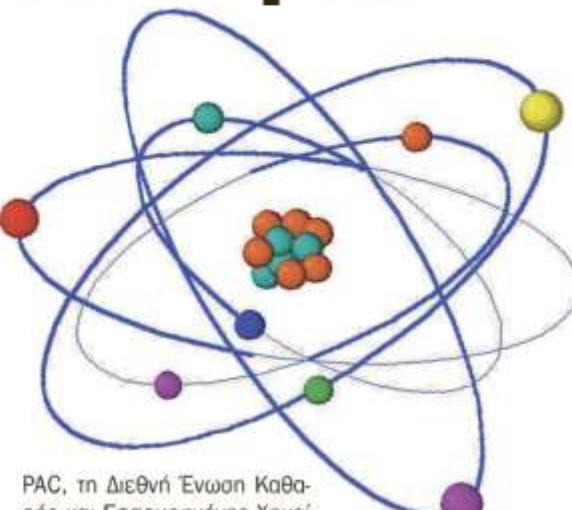
Φέτος είναι η χρονιά της Χημείας!

Τήσα
Αθηνάς
Σταυρουλάκη

Tο 2011 έχει ανακηρυχθεί Διεθνές Έτος Χημείας (IYC 2011), αφιερωμένο στα επίτυγματα και τη συνεισφορά της στην ανθρωπότητα. Η απόφαση για αυτόν τον εορτασμό ήταν μια ιδέα της Αιθιοπίας, με την υποστήριξη συνολικά 23 χωρών και ελήφθη το 2008, με τη λογική ότι η χημεία παίζει πρωτεύοντα ρόλο στην επίτευξη των στόχων της Δεκαετίας του Ο.Η.Ε. για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (2005-2014).

Το IYC 2011 συντονίζεται από το IUPAC,

PAC, τη Διεθνή Ένωση Καθαρής και Εφαρμοσμένης Χημείας και την UNESCO, τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό. Το κεντρικό θέμα του εορτασμού είναι "Χημεία: η ζωή μας, το μέλλον μας" (Chemistry—our life, our future) και αποσκοπεί στο να προωθήσει τη Χημεία προς το ευρύ κοινό, να προσελκύσει τους νέους στο χώρο, αλλά και να αναδείξει το ρόλο της Χημείας στην επίλυση παγκόσμιων προβλημάτων. Στην οργάνωση του εορτασμού σε τοπικό επίπεδο συμμετέ-

χουν τα κατά τόπους επιστημονικά οικανατεία, αλλά και μεγαλύτεροι οργανισμοί όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση για τις Χημικές και Μοριακές Επιστήμες.

Μία από τις πιο οπαντικές κοινές δράσεις που αναλαμβάνονται για το IYC είναι το λεγόμενο παγκόσμιο πείραμα «Water: a chemical solution», στο οποίο θα μετάχουν 9.000 σχολεία από όλο τον κόσμο. Το πείραμα στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου θα συντονιστεί από το Εργαστήριο Χημείας Περιβάλλοντος σε συνεργασία με το δίκτυο MEDIES (Mediterranean Education Initiative for Environment and Sustainability), στο οποίο μετέχουν πάνω από 3.000 εκπαιδευτικοί από όλες τις μεσογειακές χώρες.

Έτος Εθελοντισμού

Επιμέλεια:
Κώστας
Μανιαδής

Ο εθελοντισμός είναι μια πράξη μέσα από την οποία οι άνθρωποι αποκτούν νέες δεξιότητες και γίνονται ενεργοί πολίτες στην κοινότητά τους.

Εθελοντής μπορεί να είναι ο οποιοσδήποτε. Ο εθελοντισμός ταυτίζεται με τη φιλαν-

θρωπία, όπως χρησιμοποιήθηκε κατά την κλασική εποχή, κυρίως, για να αποδώσει μια καινούργια αρετή, την αγάπη για το συνάνθρωπο. Η διαφορά ανάμεσα στον εκπαιδευμένο εθελοντή και στην παλιά έννοια της φιλανθρωπίας είναι ότι ο εθελοντής αντιμετωπίζει τα άτομα στα οποία προσφέρει εθελοντική εργασία όχι με οικοτάκτη οικογένειες ή σε ορφανοτροφεία.

οποία περνούν δυσκολίες και στα οποία μπορεί να προσφέρει. Φέτος είναι Έτος Εθελοντισμού και για αυτό πήραμε την απόφαση να δώσουμε μερικές ιδέες στο σχολείο μας για το πώς μπο-

Προτάσεις:

- Αναδάσωση κάποιας περιοχής.
- Καθαρισμός παραλίας.
- Συγκέντρωση στο σχολείο τροφίμων, για να τα προσφέρουμε σε ανθρώπους που το έχουν ανάγκη.
- Συγκέντρωση ρούχων που δεν μας χρησιμεύουν πιο (είναι όμως σε καλή κατάσταση ακόμα), για να τα προσφέρουμε σε απόρες οικογένειες ή σε ορφανοτροφεία.

ρού-
με να βοηθήσουμε και εμείς,
προσφέροντας εθελοντική εργασία.

Σπιναλόγκα: Ένας τόπος

Της
Αθηνάς
Σταυρουλάκη

Οι περισσότεροι από εμάς παρακολουθούμε φέτος στην τηλεόραση τη σειρά «Το Νησί», δικας ίσως να μην ξέρουμε πολλά πράγματα γι' αυτό το νησί, τη Σπιναλόγκα, και κάποιοι δεν έχουν καταφέρει ακόμα να την επισκεφθούν και να ξεναγηθούν σε αυτήν. Για να καλύψουμε, λοιπόν, τα κενά μας σε αυτό το θέμα, συλλέξαμε πληροφορίες... Η Σπιναλόγκα είναι ένα μικρό νησάκι, το οποίο κλείνει από τα βόρεια τον κόλπο της Ελούντας στην Επαρχία Μεραμέλλου του νομού Λασιθίου Κρήτης. Το αρχαίο του όνομα πήναν Καλυδών, αλλά μετά την κατάληψή του από τους Ενετούς ονομάστηκε Σπιναλόγκα, που σημαίνει μακρύ αγκάθι (spina lunga). Μία άλλη ερμηνεία είναι ότι το όνομα Σπιναλόγκα προέκυψε γύρω στο 13ο αιώνα με «κνονούς» τους Ενετούς κατακτητές, οι οποίοι, αφού δεν είχαν εξοικείωση με την ελληνική γλώσσα, άλλαζαν το όνομα «στην Ολούντα» σε Σπιναλόντες αρχικά (13ος αιώνας) και αρ-

γότερα σε Σπιναλόγκα. Όχι τυχαία, βέβαια, γιατί το Σπιναλόγκα τους, ήταν δύο γνωστό από μία νησίδα στη Βενετία, τη σημερινή Τζιουντέκα (Εβραϊκή).

Το νησί οχυρώθηκε άριστα από τους Ενετούς, τόσο από κατακευαστική και αρχιτεκτονικής άποψης, όσο και από απόψεως αισθητικής του όλου τοπίου, που και σήμερα ακόμη διατηρεί την ομορφιά του. Πιο συγκεκριμένα, άρχισε να οχυ-

ρώνεται το 1574, όταν οι Τούρκοι είχαν καταλάβει την Κύπρο και οι Ενετοί καταλάβαιναν ότι σε λίγο θα ερχόταν και η σειρά της Κρήτης. Με την οχύρωση του νησιού αυτού οι Ενετοί ήθελαν να διαφυλάξουν στον κόλπο της Ελούντας τα πλοία τους από τους πειρατές και από τον τουρκικό στόλο, αλλά και να εξασφαλίσουν τις αλικές της Ελούντας, από όπου θα έπαιρναν το αλάτι για την Ευρώπη, αφού είχαν στερηθεί αυτές της

Κύπρου.

Μετά την κατάληψη της Κρήτης το 1649 από τους Τούρκους, η Σπιναλόγκα παρέμεινε στα χέρια των Ενετών άλλα 65 χρόνια, μέχρι το 1715. Αυτό οφείλεται στην άριστη οχύρωσή της. Όλο αυτό το διάστημα των 65 χρόνων έβρισκαν εκεί καταφύγιο οι «Χαΐνηδες», δηλαδή οι επαναστάτες Κρητικοί, που μην αντέχοντας τους ακοτωμούς, τις δολοφονίες, τους απαγχονισμούς και τις λεπλα-

Τι είναι, όμως, πραγματικά η λέπρα;

Η λέπρα, αλλιώς ασθένεια του Χάνσεν, είναι μια ασθένεια που προσβάλλει το δέρμα και τα νεύρα που βρίσκονται σ' αυτό. Το όνομά της η ασθένεια αυτή το πήρε από την ελληνική λέξη «λεπρός», που έχει σχέση με τις αλλαγές που προκαλεί η λέπρα στο δέρμα των ασθενών (ξεφλουδίσματα σαν τα λέπια).

Τα νεύρα απονεκρώνονται, με αποτέλεσμα οι ασθενείς να ξάνουν την αί-

σθηση του κρύου, της ζέστης και του πόνου στο δέρμα. Αυτό είναι πολύ επι-

κίνδυνο, αφού ασθενείς που πάσχουν από λέπρα πολλές φορές τραυματίζονται χωρίς να το καταλάβουν (αφού δεν νιώθουν πόνο) και έτοι πληγή κινδυνεύει να μολυνθεί, εάν δεν τη φροντίσουν έγκαιρα!

Από έργα ή και βιβλία, αυτό που πιθανότατα να σας έχει μείνει στη μνήμη μας για τη λέπρα είναι πως κάνει τους ανθρώπους δάσκημους και τρομακτικούς εξωτερικά.

μαρτυρίου

οίες, που από την πρώτη μέρα εφέρμοσαν οι νέοι κατακτητές. Τούρκοι στο υπούργο, ανέβηκαν στο βουνό και άρχιος αμέσως το αντάρτικο με τις συνεχείς επαναστάσεις μέχρι το 1898, όπότε έφυγε και ο τελευταίος Τούρκος από την Κρήτη.

To 1905 χρονιμοποιήθηκε ως Λεπροκομείο, όπου οδηγήθηκαν δύο οι λεπροί της Κρήτης, οι οποίοι πρώτα βρίσκονταν απομονωμένοι στη «Μισκινιά», έξω από το Ηράκλειο, και πάντα εστία μολύνοσες και για τον υπόλοιπο λαό.

Κατά την περίοδο της ιταλογερμανικής κατοχής οι κατακτητές δεν τολμούσαν να αφήσουν ελεύθερους τους λεπρούς και πάντα αναγκασμένοι να τους τροφοδοτούν οι ίδιοι, δεδομένου ότι το απέναντι χωρίδιο, Πλάκα, το είχαν εκκενώσει και είχαν διώξει τους κατοίκους σε άλλα

χωρίδια, όλη, δε, την παράλια περιοχή την οποία οχυρώσει με πυροβολεία, πολυβολεία, υπόγειες στοές και ναρκοπέδια, γιατί φοβούνταν απόβασην των Άγγλων σε εκείνο το μέρος. Ποτέ

δεν μπήκε στο υποάκι Ιταλός ή Γερμανός και γι' αυτό λειτουργούσαν παράνομα ραδιόφωνα και ο γιατρός, διευθυντής Γραμματικάκης αντέγραψε τις ειδήσεις του Λονδίνου και του Καΐ-

ρου και τις μοιράζει ως δελτία ειδήσεων στους κατοίκους.

Τελικά, το 1957 έκλεισε, αφού γιατρεύτηκαν οι λεπροί με την εφεύρεση των αντιβιοτικών φαρμάκων.

Ένας επιζών...

Ο κ. Μανόλης Φουντουλάκης είναι ένας ξεχωριστός άνθρωπος. Εδώ και σκεδόν πεντάντα χρόνια δίνει τη δική του «μάχη» για τη ζωή. Ταυτόχρονα, αγωνίζεται ενάντια στην προκατάληψη και το ρατοισμό. Είναι από τους λιγότερους εν ζωή ασθενείς που έχουν θεραπευτεί από τη νόσο του Χάνονεν. Σήμερα, στα 86 του χρόνια, ζει στο σπίτι του στην Αμφιάλη. Αν και ο ίδιος δεν θέλει δημοσιότητα, το όνομά του έγινε ευρύτερα γνωστό, όταν έγραψε το εισαγωγικό σημείωμα στο Βίβλιο «Το Ννοί», της Βρετανίδας ουγγραφέως Βίκτορια Χιόλον.

«Η Σπινάλογκα δεν υπήρξε ποτέ θεραπευτικό ίδρυμα.

Ήταν τόπος εξορίας, ένας τόπος μαρτυρίου. Όποιος πατούσε το πόδι του στο νησί έχανε κάθε ελπίδα για ζωή. Κάποιοι το ονόμαζαν "Καιάδα" και όχι άδικα. Ήταν χιλιάδες τα κορμιά που "έφαγε" επί 53 χρόνια. Η απομόνωση πήντε υποχρεωτικά τρόπος ζωής, που είχε επιβληθεί στους αρρώστους...

Αλίμονο, τότε, ος όποιον τύκαινε να πάσχει από τη νόσο του Χάνονεν. Η προκατάληψη δεν άφηνε περιθώρια ούτε και στην οικογένειά του. Τότε δεν μπορούσες καν να σπιώσεις το κεφάλι και να δεις τον κόσμο, λες κι είχες διαπράξει το πιο απιμωτικό έγκλημα.

«Με έσωσε το φάρμακο στο παρά 5»

Η ζωή του Μανόλη Φουντουλάκη θα μπορούσε να είναι μια θιαστόρημα.

Γεννήθηκε το 1923 στην Ελούντα. Στα 25 του χρόνια πήραν τα πάνω κάτω στη ζωή του, όταν έμαθε ότι πάσχει από την ασθένεια, «Ήταν Φεβρουάριος του 1949 και υπηρετούσα ως αστυφύλακας στον Πειραιά. Ξαφνικά ένα απόγειμα διακούστικα στον Αντιλεπτικό Σταθμό Αγίας Βαρβάρας, όπου παρέμεινα για δύο χρόνια...», λέει και θυμάται ότι αμέσως είτι τότε κανείς δεν γλίτωνε από την κακιά ασθένεια...».

Όμως στάθηκε τυχερός, αφού βρέθηκε το φάρμακο πριν να είναι αργά... Σήμερα αυτή η αρρώστια είναι ασπάνια, όμως δύο είχαν αυτή τη νόσο και επέζησαν έχουν ακόμα τα σημάδια

Για τη λέπτη βρέθηκε η θεραπεία εδώ και πεντάντα χρόνια, αλλά ακόμη και σήμερα δεν έχει βρεθεί το φάρμακο για την προκατάληψη, ανά

φέρει, μεταξύ άλλων, ο Μανόλης Φουντουλάκης σε συνέντευξη του στο δημοσιογράφο του «Ε.Τ.» κ. Κουφάκο.

Ο εθισμός των νέων στους Η/Υ και στα ηλεκτρονικά παιχνίδια

Επιμέλεια:

Μιχάλης Σαμπλαθιανάκης

Ωρα 15.00. Πριν από λίγο γύρισε από το σχολείο. Πρέπει να φέρει και να διαβάσει, αφού σε δύο ώρες έχει φροντιστήριο. Σε λιγάκι, όμως, διότι τώρα πρέπει να ανοίξει τον υπολογιστή. Τον περιμένουν οι υπόλοιποι παίκτες στο τελευταίο online παιχνίδι που ανακάλυψε. Είναι κρίσιμη η φάση: είναι έτοιμος να κατατροπώσει τους αντιπάλους του, κερδίζοντας τους πύργους τους. Θα ποιξει μισή ώρα και μετά θα κάνει δύο άλλα πρέπει.

Ωρα 17.15. Πω-πω! Μόλις πήρε είδηση ότι έχασε το φροντιστήριο. Ευτυχώς που λείπουν οι γονείς του και δεν θα το καταλάβουν. Θα παιξει λίγο ακόμη και μετά θα κάνει δύο τα υπόλοιπα που πρέπει. Δεν έχει φέρει κιόλας...

Ωρα 21.00. Μόλις μπήκεν οι γονείς του. Ωραία, θα τον βρουν στο δωμάτιό του και θα πιστέψουν ότι διαβάζει. Θα διαβάσει, δηλαδή, αλλά

όχι ακόμη, σε λίγο. Διότι τώρα το παιχνίδι βρίσκεται σε κρίσιμη καμπή.

Ωρα 9.00 το πρωί της επομένης. Πέρασε ωρεδόν όλη τη νύχτα ξύπνιος, επειδή κάποια σπιγμή, και ενώ γινόταν ο χαρός στο παιχνίδι, «κράσαρε» ο υπολογιστής του. Δεν έφαγε, δεν διάβασε, ακεδόν δεν κοιμήθηκε, αλλά κατόφερε να τον φτιάξει και να περάσει μια πολύ δύσκολη πίστα. Πριν από λίγο, όταν μπήκε μέσα στο δωμάτιό του έξαλλος, ο πατέρας του, για να του ζητήσει τον λόγο που έχασε την πρώτη ώρα στο σχολείο, εκείνος προσπάθησε να του εξηγήσει για το «κρασάρισμα» του... εργάλειον (απέκριψε, βέβαια, τα υπόλοιπα, για τις ατελείωτες ώρες διαδικτυακού παιχνιδιού).

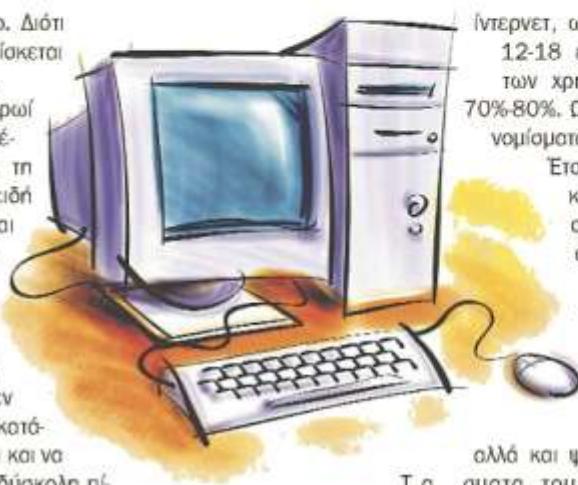
Ο πατέρας τον κοίταξε με το γνωστό ύφος «σε τι γλώσσα μου μιλάς;» και του είπε τη γνωστή φράση: «Σπ μάνα σου το 'πες;».

ίντερνετ, ώστε στα όταρα 12-18 ετών το ποσοστό των χρηστών άγγιζε το 70%-80%. Ως γνωστόν, όλα τα νομίσματα έχουν δύο όψεις.

Έτσι, και στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι στενές σχέσεις ολοένα περιοστέρων παιδιών με το νέα... πλεκτρονικό σύμπαν, το οποίο πράγματι προσφέρει γνώση, πληροφόρηση,

αλλά και ψυχαγωγία σε κλόφατα του δευτερολέπτου, έχουν στην άλλη, τη σκοτεινή πλευρά του «νομίσματος», τον τίτλο των... επικίνδυνων σχέσεων. Διότι ο εθισμός στο διαδίκτυο μπορεί να αποτελέσει έναν κίνδυνο ικανό να σπείρει μεγάλη καταστροφή και όχι εικονική, όπως συμβαίνει στα πάρμπολα βιτεροπαιχνίδια.

Το απόσπασμα αυτό το πήραμε από δρόμο της εφημερίδας «Το Βήμα». Μπορεί να σας φαίνεται αστείο ή υπερβολικό, αλλά για πολλά παιδιά στη αμερινή εποχή είναι πραγματικότητα.

Τα τελευταία χρόνια πηγάδια στην ηλεκτρονική χρήση του διαδικτύου έχει εμφανίσει σημαντική αύξηση - εκτιμάται ότι σήμερα ο αριθμός των χρηστών σε πογκόμιο επίπεδο ξεπερνάει τα 1,3 διο. όταρα. Στην Ελλάδα το ποσοστό των χρηστών έχουν παρουσιάσει έκρηκη (από 9% το 1999 σε 33,7% το 2006), αν και παραμένουν σχετικά χαμηλά σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Σύμφωνα με στοιχεία, το Σεπτέμβριο του 2007 3,8 εκατ. Ελληνες είχαν πρόσβαση στο

Κατά τη γνώμη μου, τα παιδιά καταφέγγουν στον πλεκτρονικό κόσμο, γιατί δεν έχουν τα σωστά ερεθίσματα από τους γονείς τους και έτσι «μπλέκουν» σε πλεκτρονικά παιχνίδια κάποιες φορές εθιστικά και σε διάφορες ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook, το Twitter, το MySpace και άλλες, οι οποίες δίνουν την ψευδαίσθηση στο χρήστη ότι επικοινωνεί στην πραγματικότητα με άλλους ανθρώπους και έχει πολλούς «φίλους». Οι γονείς πρέπει να αθησουν τα παιδιά τους να αρχίσουν κάποιο άθλημα ή κάποια ασχολία, για να «ξεφύγουν» τα παιδιά από τον υπολογιστή. Επίσης, μπορούν να τα παροτρύνουν να βγουν από το σπίτι για μια βόλτα στο κέντρο ή να πάνε κάπου με τους φίλους τους.

Μας πάρεις

ΕΙΔΗΣΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟ
·ΤΟ ΠΑΓΚΡΙΤΙΚΟΝ-ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Μάρτιος 2011 13

LeBron James VS Kobe Bryant

Επιμέλεια:
Κώστας
Μανιαδής

Mια αιώνια μάχη ανάμεσα στους δύο κορυφαίους μπασκετμπολίστες στον πλανήτη είναι σε εξέλεξη. LeBron James ή Kobe Bryant; Ελάτε να τους γνωρίσουμε, λοιπόν!

Ο LeBron Raymone James (γνωστός και ως «King James») γεννήθηκε στις 30 Δεκεμβρίου του 1984 και είναι Αμερικανός παίκτης του Basket. Υπήρξε τρεις φορές "Mister Basketball" στο σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Οχάιο, όπου φοίτησε, και σύντομα ακολούθησε καριέρα στο NBA. Στα 18 του μόλις επιλέχτηκε στο No 1 του draft το 2003 από τους Cleveland Cavaliers και υπέγραψε συμβόλαιο 90 εκατομμύρια δολάρια για πανούτσια με τη Nike. Ο James παίζει στη θέση του small forward και κατέκει πολλά ρεκόρ από τότε που μπήκε στο NBA, όπως ο Rockie της σεζόν 2003-04 (είναι ένα βραβείο, που παίρνει ο καλύτερος πρωτεμπανιζόμενος παίκτης κάθε χρόνο) και πολυτιμότερος παίκτης της κανονικής πε-

ριόδου 2008-09 και 2009-2010. Ο Τζέιμς οδηγεί την ομάδα του στα playoffs από το 2006 ως το 2010. Το 2010 ο LeBron James μεταγράφηκε στους Miami Heat, αφού έμεινε ελεύθερος από τους Cleveland Cavaliers, μετά από μεγά-

καλά οι οπαδοί της ομάδας, που, μετά από αυτό, άρχισαν μέχρι και τις φανέλες με το όνομά του να καίνε!

Ο Kobe Bryant γεννήθηκε στις 23 Αυγούστου 1978 στη Philadelphia Pennsylvania και είναι Αμερι-

λη μάχη ανάμεσα σε πολλές ομάδες. Το ότι έφυγε από την ομάδα του Cleveland δεν το πίραν και τόσο

κανδιά παίκτης του μπάσκετ. Αγωνίζεται στη θέση του shooting guard, για την ομάδα των Los

Angeles Lakers του NBA.

Επιλέχθηκε στο νούμερο 13 στη NBA Draft του 1996 από τους Charlotte Hornets. Αγωνίζεται με τον αριθμό 24 και οι αποδοχές του ξεπερνούν τα 21 εκατομμύρια δολάρια.

O Bryant και ο τότε συμπατέτης του Shaquille O'Neal οδήγησαν τους Lakers σε 3 συνεχόμενα πρωταθλήματα NBA από το 2000 έως το 2002.

Μετά την αναχώρηση του «Shaq» την περίοδο 2003-04, ο Kobe έμεινε ουδιαστικά «μόνος» στην ομάδα.

Αποτέλεσε τον παίκτη που απειώνει τους περισσότερους πόντους στο πρωτάθλημα κατά τις περιόδους 2005-06 και 2006-07.

Το 2006, κατέκτησε πρωτικό ρεκόρ, απομειώνοντας 81 πόντους κατά της ομάδας των Toronto Raptors, ο δεύτερη μεγαλύτερη επίδοση στο ακοράριαμα

στην ιστορία του NBA. Τη σεζόν 2009-2010 οδήγησε τους Lakers στην κατάκτηση του τίτλου, κερδίζοντας το βραβείο του πολυτιμότερου παίκτη των τελικών για πρώτη φορά στην καριέρα του! Ο Kobe έλαβε το Βραβείο Πολυτιμότερου Παίκτη κατά την αγωνιστική περίοδο NBA 2007-08, αφού οδήγησε την ομάδα του στους τελικούς της διοργάνωσης.

NBA 2011: 60ό All Star game

Το 60ό All Star game του NBA πέρασε στην ιστορία ως ένα από τα ωραιότερα και πιο συναρπαστικά παιχνίδια με πολλούς (πάρα πολλούς) πόντους, θεαματικές φάσεις, αποδοκιμασίες και κυρίως σαρωτένες με αλλαγή συνανθημάτων.

Η Δύση ήταν αυτή που κέρδισε - για 24η φορά στην ιστορία της - με 148-143, αν και βρέθηκε να προηγείται με 17 πόντους στην 4η περίοδο.

Το παιχνίδι, πάντως, ήταν ιδι-

αίτερα συναρπαστικό ως προς την εξέλιξή του. Εντυπωσιακός ήταν ο Τζέιμς στο δεύτερο μισό χρόνο (μαζί με τον Στουντεμίρε), όταν πήρε πάνω του την υπόθεση της ανατροπής (μείωσαν σε 137-135 στα 2, 34' πριν τη λήξη), αλλά ο Ντουράντ στο τέλος είχε διαφορετική άποψη και η Δύση πανηγύρισε τον 24ο τίτλο της σε 60 αναμετρήσεις.

MVP ο Κόμπε Μπράιαντ

Ο Κόμπε Μπράιαντ, ο οποί-

ος παραδέχτηκε ότι έδωσε το τελευταίο All Star game στο «οπίτη» του, αναδεικτής πολυτιμότερος παίκτης για 4η φορά (2002, το 2007 και το 2009) στην καριέρα του (ισοφάρισε το ρεκόρ του Μπομπ Πετίτ), απομειώσεις 37 πόντους και «φλέρταρε» με το απόλυτο ρεκόρ σε έναν αγώνα All Star, ήτοι τους 42 πόντους που κρατάει από το 1962 ο Ουίλτ Τσέιμπερλεν. Οι 37 πόντοι του, πάντως, είναι το 4ο καλύτερο ρεκόρ στην ιστο-

ρία του θεαμού και τρεις από τους τέσσερις ακόρερ έχουν κερδίζει τον τίτλο του MVP.

«Στη ζωή συναντά κανείς θέμα είναι να έχει τη δύναμη»

Συνέντευξη στον
Κώστα
Μανιαδή

Κύριε Ανδριώτη, πώς ήταν τα παιδικά σας χρόνια και πώς η καθημερινότητά σας ήταν πάσσασταν παιδί;

«Έντονα, με πολύ παιχνίδι και το σχολείο βεβαίως. Άλλα υπήρχε λίγο πιο πολλή ελευθερία στις γειτονιές».

Είπατε για το σχολείο, εσείς πώς πάσσασταν σαν μαθητής εκείνο τον καιρό;

«Όπως είστε και εσείς, μαθητής που δεν το θέλει το σχολείο. Το θέλετε εσείς».

Ανάλογα... Έχει και τα καλά του...

«Έχει τα καλά του, έχει και τα κακά του. Εγώ βίωσα και καλές και κακές στιγμές, αλλά στο τέλος πάντα κρατάς τις καλές στιγμές και θυμάσαι έτοι γλυκά το σχολείο».

Θέλατε από μικρός να γίνετε καθηγητής ή είκατε άλλα όνειρα;

«Αν όταν ήμουν μικρός μου έλεγαν να γίνω καθηγητής, θα τον έδερνα αυτόν που θα μου το έλεγε. Γι' αυτό και δεν έγινα καθηγητής. Έγινα δικηγόρος. Ήμουνα πολλά χρόνια δικηγόρος και μετά σαν δικηγόρος σπούδασα ξανά και έγινα καθηγητής».

Και πώς πήρατε αυτή την απόφαση να ασχοληθείτε με την εκπαίδευση και με το σχολείο;

«Είναι ένα θέμα το οποίο αρέσει. Μάλλον κάποια στιγμή διαπιστώνεις ότι οι επιλογές σου δεν ήτανε σωστές, δεν σε

ικανοποιούν και επομένως αλλάζεις».

Διαφέρουν πολύ αυτά τα δύο επαγγέλματα;

«Ναι, σαν τη μέρα με τη νύχτα. Έχει πάρα πολύ ενδιαφέρον, αλλά, όταν μπήκα για πρώτη φορά στην τάξη, σε μεγάλη πλοκία πια, είχα νιώσει ότι δεν είχα λείψει ποτέ από την τάξη... σαν να ήμουνα πάντα εκεί!».

Πάντως τα καταφέρατε μια χαρά. Είστε γυμνασιάρχης σε ένα πολύ καλό σχολείο.

Πώς το καταφέρατε αυτό;

«Όλα έχουν σχέση με την αγάπη του αντικειμένου με το οποίο ασχολείσαι. Δηλαδή, άμα κάνεις κάπι και σου αρέσει, όλα τα άλλα έρχονται. Χωρίς να πιεστείς, χωρίς να πιέσεις. Έρχονται από μόνα τους».

Τα καθήκοντά σας τώρα σε αυτό εδώ το σχολείο είναι εύκολα;

«Τα καθήκοντα σε αυτό το σχολείο είναι και εύκολα και δύσκολα. Άλλες μέρες είναι πολύ εύκολα και περνάνε πολύ ευχάριστα οι ώρες. Άλλες μέρες είναι πάρα πολύ δύσκολα, γιατί έχεις, εκτός από τα τρέχοντα θέματα της καθημερινότητας, και πολλές γραφειοκρατικές διαδικασίες να διεκπεραιώσεις. Άλλα είναι μέσα στο πλαίσιο του αν σου αρέσει αυτό που κάνεις ή όχι».

Μιλάστε για εύκολες και δύσκολες μέρες. Συνέβη κάποιο γεγονός αυτά τα χρόνια που διδάσκετε ως καθηγητής και ως γυμνασιάρχης που σας έχει μείνει έντονα στη μνήμη σας;

«Πολλά».

Κάποιο ξεχωριστό;

«Τώρα δεν μπορώ να τα ξεχωρίσω, γιατί συνήθως, όταν ένας καθηγητής είναι μέσα στην τάξη, βιώνει πάρα πολύ έντονες στιγμές».

Υπήρχε κάποια στιγμή που πάσσασταν στην τάξη και σας έκανε να γελάσετε πολύ κάτι που ακούσατε;

«Δεν θυμάμαι τώρα ακριβώς. Άλλα και γέλια μου είχαν δημιουργήσει και δάκρυα πολλές φορές. Όχι με την κακή έννοια του όρου... Άλλα π συκίνηση που πολλές φορές εισηγάπτει ένας καθηγητής μέσα σε μια τάξη είναι πάρα πολύ έντονη. Και εγώ συνήθως είχα επαφή με παιδιά του λυκείου. Μέχρι να γίνω γυμνασιάρχης ήμουνα καθηγητής τάξης σε παιδιά της τρίτης λυκείου και έχω περάσει πολλές συγκινήσεις».

πολλές δυσκολίες, αλλά το να τις αντιμετωπίζει»

Πιστεύετε ότι εδώ που είστε γυμναστάρχης σάς αντιμετωπίζουν διαφορετικά τα παιδιά σε σχέση με τους άλλους καθηγητές;

«Μημμ υαι. Αναπόφευκτα υαι. Με τους καθηγητές τα ποιδιά πιστεύω ότι νιώθουν πιο πολλή άνεση. Με έναν γυμναστάρχη... Άμα ακούν γυμναστάρχης τώρα... (γέλια). Δεν είναι και ό,τι καλύτερο, ε; Τουλάχιστον με επιφύλαξη σε αντιμετωπίζουν τα παιδιά...».

Ωστόσο, παραπρούμε ότι έχετε καλές σχέσεις με τα παιδιά. Δηλαδή σας συμπαθούν, παρόλο που είστε γυμναστάρχης.

«Το εύχομαι... γιατί, κοιτάξε, πι καλή σχέση απορρέει από τον τρόπο συνεργασίας. Το πώς συνεργάζεσαι. Και αυτή πι συνεργασία έχει εντάσεις, άλλοτε ανεβαίνει πι ένταση, άλλοτε κατεβαίνει. Τώρα, όμως από αυτό πι μέσο όρο των εντάσεων βγαίνει κάπι καλό, θα είμαι πολύ ευχαριστημένος. Εσύ τώρα πώς βλέπεις έναν γυμναστάρχη?».

Κοιτάξτε πριν έρθω στο γυμνάσιο δεν είχα ακούσει και

πολλά. Ε, μετά ακουγά διάφορα πράγματα. Έχω μια καλή εντύπωση όμως. Μου έχει μείνει μια καλή εντύπωση. Όταν ακούω γυμναστάρχης ναι, δεν έχω και πιν καλύτερη εντύπωση, αλλά εσείς είστε πολύ καλός.

«Ναι, πάντα ο τίτλος, αν τον πούμε και αυτόν τίτλο, έχει μια επίδραση στα παιδιά».

Έχετε πραγματοποιήσει τα όνειρά σας; Έχετε κάνει αυτά που θέλετε;

«Άλιμονδ μου, αν το είχα πραγματοποιήσει! Ποτέ κανείς δεν πραγματοποιεί τα όνειρά του! Πάντα όλο και κάπι βρίσκεται καινούριο. Μόνο που εγώ πλέον, στη δική μου πλεκία, αυτό το καινούριο που θέλω δεν το λέω πια όνειρα αλλά σκέδια. Γιατί τα όνειρα είναι στη δική σας πλεκία. Εμείς τώρα σκεδιάζουμε, αλλά αλιμονό μας και δεν σκεδιάζουμε πι δεν ονειρεύμαστε!».

Δηλαδή έχετε θέσει κάποιους συγκεκριμένους στόχους για το μέλλον;

«Ναι σιμέ πολλούς. Τώρα πι θα καταφέρω, δεν ξέρω».

Τελικά σας αρέσει που φύγατε από τη δουλειά του δικηγόρου και τώρα σαχολείστε εδώ με το σχολείο;

«Ναι, υαι, μου αρέσει. Άμα βιώσει κανείς τους διαδρόμους ενός δικαστηρίου και τους διαδρόμους ενός σχολείου, καταλαβαίνει τη διαφορά. Με το που μπαίνει στον ένα διάδρομο και στον άλλο καταλαβαίνεις τη διαφορά. Εκεί παιζεται όλο το παιχνίδι. Βέβαια, δεν είναι μόνο τι βλέπεις, μετά έχεις και τις εμπειρίες που κουβαλάς, το βιώματα».

Πόσα χρόνια είχατε σαχοληθεί με τη δικηγορία;

«Με τη δικηγορία σαχολήθηκα 13 χρόνια, με γραφείο δικό μου. Με την εκπαίδευση σαχολούμαι 20 χρόνια».

Μπορείτε να πείτε ότι πήτων επιτυχημένο το πέρασμά σας; Σας έδωσε κάπι;

«Όπωσδήποτε και μου έδωσε. Μου έδωσε πάρα πολλά. Η εμπειρία που είχα εγώ ως δικηγόρος με βοήθησε πάρα

πολύ μέσα στην τάξη. Δηλαδή, τα αντιμετώπισα όλα πολύ ευκολότερα από ό,τι ένας νέος καθηγητής».

“ Ποτέ κανείς δεν πραγματοποιεί τα όνειρά του! Πάντα όλο και κάπι βρίσκεται καινούριο. Μόνο που εγώ πλέον, στη δική μου πλικία, αυτό το καινούριο που θέλω δεν το λέω πια όνειρα αλλά σχέδια ”

Στη ζωή σας έχετε συναντήσει πολλές δυσκολίες, ή τα πράγματα σας ήρθαν κάπως εύκολα;

«Δεν ξέρω αν θα μπορούσε να πει ποτέ κανείς πως είναι μόνο εύκολα. Πολλές δυσκολίες... Άλλα πάντα το θέμα είναι να έχει κανείς τη δύναμη να τις αντιμετωπίζει. Οχι πως τις αντιμετωπίζεις όλες, άλλες φορές νιώθεις πιο οδύναμος, άλλες φορές νιώθεις ότι τα καταφέρνεις».

Και μια τελευταία ερώτηση για να μην σας κουράσω άλλο. Νιώθετε ότι έχετε κάποια παραπάνω δύναμη από τους άλλους καθηγητές εδώ;

«Οχι δύναμη, ευθύνη! Είναι μεγαλύτερη πι ευθύνη, άλλα πολλές φορές μου λείπει και πι γοντεία της τάξης. Ο καθηγητής έχει περισσότερη γοντεία μέσα στην τάξη».

Ωραία, σας ευχαριστώ πολύ!

«Να 'σαι καλά, και εγώ σε ευχαριστώ!»

Πιστεύετε ότι είχατε επιτυχία σε αυτό που κάννατε ή δεν τα πήγατε και τόσο καλά γι' αυτό αποφάσισατε να αλλάξετε επάγγελμα;

«Ήταν θέμα εσωτερικών διεργασιών. Δηλαδή, ξαφνικά βλέπεις μέσα σου τι δε σου αρέσει, τι σου αρέσει και πρέπει να αλλάξεις αποφάσεις. Γι' αυτό, άμα παιδιά της τρίτης λυκείου, μου λένε "ασσά τώρα με το μπχανογραφικό παίρνω πιν απόφοιτη της ζωής μου", τους λέω ότι δεν είναι απόφοιτη της ζωής σου, είναι μια απόφοιτη. Αν δεις ότι δεν σε πηγαίνει εκεί που θέλεις,

πρέπει να έχεις τη δύναμη να την αλλάξεις».

Οι δικοί σας άνθρωποι πώς πιν πήραν αυτήν την αλλαγή που θέλατε να κάνετε;

«Ευτυχώς μου συμπαραστάθηκαν και πι γυναίκα μου και τα παιδιά μου, γιατί πήτων πολύ δύσκολο να έχεις το γραφείο και να πηγαίνεις ταυτόχρονα να σπουδάζεις και κάπι άλλο. Χωρίς συμπαραστάση δε γίνεται, άμα δε σου συμπαραστέκονται και οι δικοί σου άνθρωποι δεν μπορείς να τα κάνεις και όλα μόνος».

Τα μυστικά της μούμιας του Τουταγχαμών

Της
Έμμανουέλας
Βογιατζάκη

Mια από τις σημαντικότερες ανακαλύψεις του 20ού αιώνα ήταν η ανακάλυψη του τάφου του Φαραώ Τουταγχαμών που έγινε το 1922 από τον Βρετανό αρχαιολόγο Χάσμαρτ Κάρτερ, στην Κοιλάδα των Βασιλέων. Ήταν ο τελευταίος από τους 69 συνολικά τάφους που ανακαλύφθηκαν εκεί και ο μόνος που δεν είχε ανοιχτεί ποτέ (δηλαδή δεν είχε ουληθεί), για αυτό και τα κτερίσματα που βρέθηκαν προκάλεσαν παγκόσμια κατάπληξη! Παρόλο που ο Τουταγχαμών δεν ήταν ιδιαίτερα γνωστός, όταν βασίλευε, το πολύτιμα αντικείμενα, που βρέθηκαν μέσα στο φέρετρό του και στους γύρω χώρους των κατέταξαν στην κορυφή του ενδιαφέροντος! Το οώμα του ήταν τυλιγμένο με λινά πανιά, ενώ το κεφάλι του καλυπτόταν από μια εντυπωσιακή ολόχρυση μάσκα, που έμεινε στην ιστορία ως "η μάσκα του Τουταγχαμών". Στην ταφική αίθουσα υπήρχε η λάρνακα, δηλαδή το χρυσό εσωτερικό φέρετρο του βασιλιά. Το φέρετρο αποτελείται από μάσιφ χρυσό με μήκος 16, πλάτος 10 και ύψος 9 πόδια.

Γύρω-γύρω υπήρχαν αναπαραστάσεις του βασιλιά με τις θεότητες.

Η ανακάλυψη του τάφου του, όμως, συνοδεύτηκε από τον αιφνιδιαστικό θάνατο αρκετών ανθρώπων, οι οποίοι είχαν άμεσο σχέση με τις ανασκαφές. Αποτέλεσμα ήταν να αρχίσει να γίνεται λόγος για την "κατάρα του Φαραώ". Για δεκαετίες επικράτησε η άποψη πως όποιος ασχολείται με τον Τουταγχαμών, παίρνει πάνω του την κατάρα! Ισως σε αυτό να οφείλεται το γεγονός πως μέχρι και σήμερα είναι δεκάδες τα αναπάντητα ερωτήματα γύρω από τον Τουταγ-

Ποιος ήταν ο Φαραώ Τουταγχαμών

Σύμφωνα, λοιπόν, με τον επικεφαλής της έρευνας, το πιο πιθανό είναι ο Φαραώ Τουταγχαμών να ήταν ο γιος του Φαραώ Ακενατών, αύξυγος της βασιλισσας Νεφερτίτης, ενώ έχουν βρει από τις αναλύσεις του DNA ποια ήταν η μητέρα του. Έχουν βρει, δηλαδή, με ποια μούμια έχει κοινά στοιχεία DNA, με τη διαφορά ότι εκείνη δεν έχει αναγνωριστεί σαν πρόσωπο, παρά έχει έναν κωδικοποιημένο αριθμό. Ο δρ Ζάκι Χαουάς ανέφερε σχετικά με τη συγκριμένη ανακάλυψη: «Είναι πολύ συναρπαστικό! Θα γνωρίζουμε ποιος ήταν ο βασιλιάς Τουταγχαμών».

χαμών: από πού καταγόταν, ποιος πραγματικά ήταν, από τι πέθανε, είναι μόνο μερικά από αυτά.

Η ελονοσία σκότωσε τον Τουταγχαμών

Φως σε ένα αρχαιολογικό μυστήριο, το οποίο αναζητεί απάντηση εδώ και 33 αιώνες, τα ακριβή αίτια θανάτου του Φαραώ Τουταγχαμών, υποστηρίζουν ότι έριξαν έπειτα από μακρόχρονες έρευνες και τεστ DNA επιφανείς αιγυπτιολόγοι. Ο 19χρονος Φαράω πέθανε πιθανότατα από ελονοσία, αλλά την κατάστασή του είχε χειροτερέψει έψεινα.

Βαρύ κάταγμα στο πόδι και η γενικότερη εξασθένηση του οργανισμού του. Πάντως, δεν δολοφονήθηκε: την «ύποπτη» τρύπα στο κρανίο της μούμιας του δεν την άνοιξαν κάποιοι αδίστακτοι βασιλοκτόνοι, αλλά Αιγύπτιοι ταριχευτές.

Μια σειρά αξονικές τομογραφίες και γενετικές εξετάσεις, όχι μόνο της δικής του μούμιας, αλλά και άλλων δέκα ταριχευμένων συγγενών του της βασιλικής γενιάς, έδειξαν ότι η περίφημη «κατάρα του Τουταγχαμών» μπορεί να ήταν... οικογενειακή: ο Φαράω γεννήθηκε με στραβά πόδια και άλλα οσφαρά σκελετικά προβλήματα και πιθανότατα περιπούσε από παιδί με μαστούνι, όπως αποδεικνύεται και από την ανακάλυψη πολλών τέτοιων βιοθημάτων.

SPECIAL OLYMPICS-Αθήνα 2011

Του
Κώστα
Μανιαδή

Tο καλοκαίρι που μας έρχεται η Ελλάδα θα φιλοξενήσει το μεγαλύτερο αθλητικό γεγονός στον κόσμο, τους Παγκόσμιους Αγώνες Special Olympics 2011. Αυτό είναι πολύ απαντικό, αφού προκειται για τους μοναδικούς αγώνες στον κόσμο στους οποίους όλοι οι συμμετέχοντες αθλητές είναι νικητές στον αγώνα τους για το αεβασμό μας στη διαφορετικότητά τους και για την υπεράσπιση των ξεχωριστών τους ικανοτήτων.

Από τις 25 Ιουνίου έως και τις 4 Ιουλίου στην Αθήνα, αλλά και στην πόλη μας, το Ηράκλειο (και πιο συγκεκριμένα στο Παγκρήτιο Στάδιο), 7.500 αθλητές Special Olympics από 185 χώρες θα λάβουν μέρος σε 22 ολυμπιακού τύπου αθλήματα, που είναι τα ακόλουθα: τένις, γκολφ, γυμναστική, δυναμική άρση βαρών, ping pong, ιπποσαία, ιστιοπλοΐα, κανό, μπάσκετ, μπάντυμποντ, μπόουλινγκ, μπότσια, πατινάζ, βόλει, μπίτς βόλει, ποδολασία δρόμου, ποδόσφαιρο, σόφτμπολ, στίβος (μαραθώνιος), τζουντο, κολύμβηση και κάντημπολ.

Οι Παγκόσμιοι Αγώνες Special Olympics ξεκίνησαν το 1968 από μια οπουδαία γυναίκα, την Eunice Kennedy Shriver, που οποία αφέρωσε τη ζωή της σε ένα δύνειρο που είχε: Τη δημιουργία μιας κοινωνίας που δεν θα ορίζεται από αυτούς που αποκλείονται, αλλά από αυτούς που εντάσσονται. Οι Παγκόσμιοι Αγώνες Special Olympics 2011, που θα διεξαχθούν στην Αθήνα, φέρουν ξεχωριστούς συμβολισμούς. Σημαντικό είναι και το γεγονός ότι αυτή τη φορά θα λάβουν χώρα χωρίς την παρουσία της ιδρύτριας τους, αφού πριν από δύο χρόνια έφυγε από τη ζωή.

Το έμβλημα των Παγκόσμιων Αγώνων Special Olympics-Αθήνα 2011 είναι ένας

Τι είναι ο εθελοντής;

Εθελοντής είναι όποιος προσφέρει χρόνο, ενέργεια, γνώσεις και δεξιότητες σε κάποιο άτομο ή σε μια ομάδα ή σε μια οργάνωση χωρίς να πληρώνεται.

Πατήστε να γίνω εθελοντής:

- Θέλω να προσφέρω στην κοινωνία
- Θέλω να είμαι μαζί με ανθρώπους που μοιράζονται τις ίδιες αξίες
- Θέλω να αισθανθώ χρήσιμος και απαραίτητος και για τί όχι να διασκεδάσω
- Θέλω να σχεδιοποιήσω τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις εμπειρίες μου
- Θέλω να αποκτήσω νέες δεξιότητες και εμπειρίες, που θα μου φανούν χρήσιμες στη ζωή μου

Οι τομείς στους οποίους θα μπορούσα να προσφέρω

Οι εθελοντές των Special Olympics της Αθήνας θα απασχοληθούν σχεδόν σε όλους τους τομείς της διοργάνωσης, όπως στα αθλήματα, στη διαχείριση των εθελοντών, στη διοίκηση, στης ιατρικές υπηρεσίες, στη λειτουργία των εγκαταστάσεων και των χώρων διαμονής, στις μεταφορές και μετακινήσεις, στη μετάφραση-διερμηνεία, σε μη αθλητικές εκδηλώσεις, στα MME και τον Τύπο, στη συνοδεία αθλητών, αποστολών και επισήμων, στις τελετές, στις υπηρεσίες αγώνων και θεατών.

λαμπρός ήλιος. Ο ήλιος, η πηγή της ζωής, μας θυμίζει τη δυνατότητα υπέρβασης και τη δύναμη του αθλητή που πάρει μέρος στους Αγώνες. Η υπέρβαση υποδηλώνεται από το κλαδί της ελιάς και η δύναμη από τη σπειροειδή μορφή στο κέντρο του ήλιου. Τα χρώματα αντανακλούν το ελληνικό τοπίο, ενώ προβάλλουν συναίσθήματα, όπως πάθος για ζωή μέσα από το θερμό κόκκινο, αισιοδοξία με το πορτοκαλί, αποφασιστικότητα με το μπλε, ελευθερία με το γαλάζιο και ελπίδα με το πράσινο.

Η «Οδύσσεια» του Ομήρου και η τελετή έναρξης

Εντυπωσιακό θέμα με αναπαράσταση της «Οδύσσειας» του Ομήρου επιφυλάσσεται για την τελετή έναρξης των Παγκόσμιων Θερινών Αγώνων Special Olympics, που θα γίνει στις 25 Ιουνίου στο Παναθηναϊκό Στά-

διο. Το πλοίο του Οδυσσέα, ο Ποδειώδων, ο κύκλωπος Πολύφημος, οι Σειρήνες αλλά και ο Ήλιος πάνω στο άρμα του θα πρωταγωνιστούν σε αυτό το θέμα, που θα συνοδεύεται από μουσική, κίνηση και ειδικούς φωτισμούς. Η «Οδύσσεια» θέλει, άλλωστε, να δείξει την περιπέτεια που ζουν καθημερινά τα παιδιά με αναπηρίες.

Όσον αφορά την τελετή λήξης που θα γίνει στις 4 Ιουλίου, θα περιλαμβάνει κυρίως χορούς και τραγούδια από παραδοσιακά ελληνικά συγκρότημα, ενώ θα χρησιμοποιηθούν τα ίδια σκηνικά για λόγους οικονομίας.

Ολυμπιακοί και εθελοντισμός

Σημαντικό είναι και το Πρόγραμμα Εθελοντημάτου, το οποίο θα παρέχει στους εθελοντές που θα προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στη διοργάνωση μια αξέχαστη και ωφέλιμη εμπειρία ζωής. Στόχος του είναι η δημιουργία ομάδας εθελοντών, που θα βοηθήσουν τους αθλητές και όλους τους συμμετέχοντες της διοργάνωσης. Οι εθελοντές που υποστηρίζουν τα Special Olympics σε όλο τον κόσμο προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε διάφορους τομείς πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τις προπονήσεις και τους αγώνες.

Θέλεις να προσφέρεις, να βοηθήσεις όσους έχουν ανάγκη, αλλά δεν ξέρεις πώς; Γίνε κι εσύ εθελοντής ή προέτρεψε κάποιον δικό σου να πάρει μέρος στο πρόγραμμα εθελοντισμού!

Minoistas... εν δράσει

Της
Έμμανουέλας
Βογιατζάκη

Oi Minoistas είναι μια ομάδα δράστης από ευαισθητοποιημένους ανθρώπους, που αγαπούν το Ηράκλειο και έχουν σαν στόχο τους με διάφορες δραστηριότητές τους να βελτιώσουν την εικόνα και το περιβάλλον του.

Οι Minoistas δεν είναι ούτε κόμμα ούτε δημοτική παράταξη, αλλά μια ομάδα που θέλει να δημιουργήσει ένα καλύτερο Ηράκλειο. Επειδή, όμως, καμία αλλαγή δεν έρχεται από μόνη της κι επειδή αυτοί που έχουν τη δύναμη να κάνουν πράγματα δεν τα κάνουν, πρέπει οι πολίτες να βελτιώσουν την καθημερινότητά τους. Η πρώτη προσπάθεια των Minoistas έγινε με τον καθαρισμό του κόλπου δίπλα στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, στην παραλιακή λεωφόρο του Ηρακλείου. Στην προσπάθεια αυτή συμμετείχαν αρκετοί Ηρακλειώτες που συνερεύουνται μια πόλη πιο καθαρή, πιο

όμορφη, πιο ανθρώπινη και με τη σκούπα, το φαράσι, τις σακούλες, τα καπέλα τους και πολύ μεράκι και αγάπη για την πόλη τους άρχισαν να μαζεύουν κάθε λογής σκουπίδια, δίνοντας, μάλιστα, την υπόσχεση για νέες δράσεις στο μέλλον. Την ίδια, ωστόσο, την έκλεψαν από τους Atenistas, που ξεκίνησαν τη δράση τους το περασμένο φθινόπωρο. Με σύνθημα «Αθηναίοι στην πράξη» άρχισαν να αλλάζουν την πρωτεύουσα. Γρήγορα τις πράξεις τους υιοθέτησαν οιδέσποιντες πολίτες της Αθήνας, οι Kantounistas, στο Ηράκλειο της Κρήτης οι Minoistas, στα Ιωάννινα οι Paguristas και στην Πάτρα οι Patri-nistas.

«Είναι ένα ξεκούνημα ανθρώπων από τον καναπέ»

«Ο κόσμος έχει βαρεθεί τις πολύωρες συναντήσεις, τις ομιλίες, τα προγραμματισμένα. Θέλει να κάνει κάτι δημιουργικό. Να περάσει στην πράξη», δήλωσε στην εφημερίδα «Τα Νέα» ο υπεύθυνος του Παραπρηπτηρίου Ελεύθερων Χώρων, επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πολυτεχνείου Κρήτης, Ηλίας Γιαννίρης, για τις ομάδες πολιτών που δημιουργούνται στις πόλεις. «Το γεγονός ότι τέτοιες ομάδες πολλαπλασιάζονται σε όλη την Ελλάδα δείχνει ότι προβλήματα δεν υπάρχουν μόνο στην Αθήνα», αναφέρει.

Όπως προσθέτει, «είναι ένα ξεκούνημα ανθρώπων από τον καναπέ που οι πολίτες το έχουν πολύ ανάγκη». Για τις ομάδες αυτές τονίζει πως έχουν μια φρεσκάδα, γιατί με χιουμοριστικό τρόπο φέρνουν στο προσκίνιο καθημερινά προβλήματα που δεν ξέρουμε, αλλά που ο πολιτεία δεν τα λύνει. «Πρωτότυπο είναι και το όνομά τους. Αν τους λέγαμε... αναδασωτές πόλης δεν θα ήταν το ίδιο».

Ένα αρχαίο μυκηναϊκό λιμάνι

Της
Αθηνάς
Σταυρουλάκη

Eνα νέο μυκηναϊκό λιμάνι ήρθε στο προσκήνιο. Οι ανασκαφές, οι οποίες είχαν γίνει το 1977 στην ανατολική Λοκρίδα σε ένα λόφο κοντά στις Λιβανάτες, καρποφόροσαν και έφεραν στην επιφάνεια ένα αρχαίο λιμάνι, τον Κύνο, που

έλαβε μέρος στον Τρωικό Πόλεμο. Οι Λιβανάτες είναι μια παραλιακή κωμόπολη του νομού Φθιώτιδας στην κεντρική Ελλάδα. Βρίσκεται 68 χλμ. από τη Λαμία και είναι η έδρα του δήμου Δαφνουσίων. Στην άκρη της πόλης βρίσκεται ο Κύνος, αρχαιολογικός χώρος στον οποίο εντοπίστηκαν, ώστερα από ανασκαφές, ερείπια του ομώνυμου αρχαίου οικισμού της Οπούντιας Λοκρίδας. Δεν εί-

ναι, όμως, μόνον η πλούσια ιστορία του Κύνου – που χάνεται στις απαρχές των ομηρικών επών – π οποία επιβάλλει την ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου.

Είναι και τα οπουδαία ευρήματα που έχουν εντοπιστεί, καθώς ο οικισμός που έχει ανασκαφεί από το 1977 δείχνει συνεχή κατοίκηση από την πρώιμη Εποχή του Χαλκού (3000 - 2800 π.Χ.) έως τα βυζαντινά χρόνια (6ος

αι. μ.Χ.), ενώ σύμφωνα με τους αρχαιολόγους είναι ο μοναδικός ερευνημένος αρχαιολογικός χώρος από τη θήβα έως το Βόλο που συμπυκνώνει τόσα πολλά στοιχεία.

Μάλιστα, στα κατάλοιπα των κεραμικών εργαστηρίων της περιοχής οι αρχαιολόγοι εντόπισαν την πρώτη (στον ευρωπαϊκό πειραιωπικό χώρο) παράσταση ναυμαχίας ζωγραφισμένη σε αγγείο.

Mac's school

ΕΙΔΗΣΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟ
-ΤΟ ΠΑΠΚΡΙΤΙΟΝ-ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Μάρτιος 2011 19

Υστερούν τα Ελληνόπουλα στις μαθητικές επιδόσεις

Του
Κώστα
Μανιάδη

Εντέλως τυχαία έπεισε το μάτι μου σε ένα όρθρο, το όποιο μιλούσε για μια παγκόσμια έρευνα της "PISA", με θέμα τις μαθητικές επιδόσεις 15χρονων μαθητών από 65 χώρες του κόσμου στην οποία μετέκαιν περίου μισό εκατομμύριο μαθητές. Μου έκανε μεγάλη εντύπωση το ότι τα ελληνόπουλα είναι κάτια από το μέσο όρο και ότι οι Αιολίτες καταλαμβάνουν την κορυφή το τελευταία χρόνια. Τα παιδιά εξετάστηκαν στους τομείς των μαθηματικών, της ανάγνωσης και της κατανόησης κειμένων και των φυσικών επιστημών.

Αυτό θα πρέπει να μας προβληματίσει. Γιατί, δράγε, να μην μπορεί το χώρα μας να διακριθεί; Ποιες είναι οι διαφορές στην καθημερινότητα των Ελλήνων σε σχέση με τους Αιολίτες; Αυτές ήταν οι απορίες που είχα σε ρυθμό και πολλοί άλλοι Έλληνες και έτσι αποφάσισα να συχολθώ με αυτό το θέμα και να γράψω το συγκριμένο όρθρο.

Ας δύομε πώς λειτουργούν τα σχολεία στη Νότια Κορέα...

Τα μαθήματα αρχίζουν στις 7.30 το πρωί και τελειώνουν στις 3 ή και στις 4 το απόγευμα. Πολλές φορές, όμως, ο αγώνας για την επιτυχία υποχρέωνει τους μαθητές να παραμένουν στα σχολεία τους για μάθημα έως τις 11 τη νύχτα! Συνολικά ένας μαθητής στη Νότια Κορέα μπορεί να μείνει και 15 ώρες την πρέμα στα σχολεία, με αποτέλεσμα να μην έχει αρκετό χρόνο όχι μόνο για ξεκύρωση, αλλά συγχρόνως και για ύπνο.

Από γενιά σε γενιά, εξάλλου, διδάσκεται μια αρχή: «Οι τέσσερις ώρες ύπνου είναι επιτυχία. Οι πέντε αποτυχία». Τα μαθήματα γίνονται σε τάξεις των 40 μαθητών, με τους καθηγητές, αυτοπρούς στη συντηρητική τους πλεονότητα, να χρησιμοποιούν συκνά τη σωματική τημωρία ως μέθοδο διαπαιδαγώγησης. Βασικό χαρακτηριστικό στη διδακτική της εκπαίδευσης είναι η αποστήθιση.

Ας δούμε τώρα τι γίνεται και σε μια άλλη ασιατική χώρα, την Ιαπωνία. Χαρακτηριστικό του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ιαπωνία είναι η διαφορετική εκπαιδευτική μέθοδος ανάμεσα στο δημοτικό και το γυμνάσιο - λύκειο. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ενθαρρύνεται η ουζήτηση μεταξύ των μαθητών, ενώ στη δευτεροβάθμια βασικό ρόλο παίζει η πρόσληψη της γνώσης που μεταδίδει ο καθηγητής. Η σχολική πρέμα στην Ιαπωνία τελειώνει το απόγευμα. Αυτό, όμως, δεν ισχύει ότι τελειώνουν και τα μαθήματα. Ποσοστό 65% των μαθητών παρακολουθεί

συμπληρωματικά μαθήματα σε ιδιωτικά φροντιστήρια. Τα φροντιστήρια στην Ιαπωνία είναι περισσότερα από τα σχολεία! Σε αυτά τα εκπαιδευτήρια οι μαθητές δεν προστιμάζονται μόνο για την είσοδό τους στις σκολές της ανώτατης εκπαίδευσης, όπως συμβαίνει στην Ελλάδα, αλλά και

για την εισαγωγή τους σε λύκεια, που θεωρούνται καλά και δέχονται μαθητές με εξετάσεις.

Όπως βλέπετε, δεν υπάρχει καμία ακόπο με την εκπαίδευση στην Ελλάδα. Άλλα, τελικά, τι είναι καλύτερο; Τα παιδιά να μην έχουν καθόλου χρόνο για τον εαυτό τους και να μην ασκούνται με τίποτα εκτός από τα μαθήματά τους, οι καθηγητές τους να τους φέρονται απαράδεκτα (χρησιμοποιώντας τη βία) απλά και μόνο για να ξεχωρίσουν 20 και 30 άτομα σε έναν διαγωνισμό; Αδέξι άλλο αυτή η προσπέδεια;

Βέβαια, από ότι βλέπουμε, τα τελευταία χρόνια αυτά τα κράτη έχουν κάνει σημαντική πρόοδο στην πολιτισμό και στην οικονομία τους, τη στηγμή που τα περιοστήρα κράτη έχουν πάρει τον κατηφόρο.

Τα ελληνικά σχολεία

Ας πάρουμε σαν παράδειγμα τη χώρα μας, στην οποία τα τελευταία χρόνια ο πολιτισμός και η παιδεία δεν πάνε κατόπιν καλά. Εδώ τα σχολεία αρχίζουν στις 8 π.μ. και τελειώνουν στις 2 μ.μ. Είναι, όμως, αρκετό αυτό το εξάωρο, για να βρίσκεται η χώρα μας σε ένα καλό επίπεδο; Κατά τη γνώμη μου ένα εξάωρο είναι αρκετό, αρκεί να έχουν όρεξη τα παιδιά και αυτό που κάνουν να το βλέπουν «ζεστά», επεκτείνοντας και μόνα τους τις γνώσεις τους, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους και την κλίση τους. Τότε ναι, ίσως μπορέσει και η χώρα μας να διακριθεί σε αυτό το επίπεδο. Αδέξι να αναφέρουμε ως παράδειγμα δύο Έλληνες μαθητές λυκείου, οι οποίοι διακρίθηκαν στη διεθνή ολυμπιάδα βιολογίας, καρίζοντας στη χώρα μας δύο χάλκινα βραβεία. Πρόκειται για τον Παροσκευά Δελπιγιάννη και τον Νίκο Ιγνατιάδη, που τελείστηκαν μέχρι τη μακρινή Changwon της N. Κορέας και διαγωνίστηκαν μαζί με διακόσιους περίπου μαθητές και μαθήτριες από 60 χώρες, στα πλαίσια της 21ης Παγκόσμιας Ολυμπιάδας Βιολογίας. Αυτά τα παιδιά αγαπούσαν πολύ αυτό που έκαναν, για αυτό και κατάφεραν να διακριθούν.

Το μυστικό, άρα, είναι η όρεξη για μάθηση!

Το χθες και το σήμερα

